

CENTAR ZA IGRE PIJESKOM I VODOM - SASTAVNICA POTICAJNOG OKRUŽENJA U DJEČJEM VRTIĆU

Dugeč, Martina

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:172:018265>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-21**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**CENTAR ZA IGRE PIJESKOM I VODOM – SASTAVNICA
POTICAJNOG OKRUŽENJA U DJEČJEM VRTIĆU**

MARTINA DUGEČ

Split, 2024.

Odsjek: Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Studij: Preddiplomski sveučilišni studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Kolegij: Integrirani kurikulum ranog i predškolskog odgoja 3

CENTAR ZA IGRE PIJESKOM I VODOM – SASTAVNICA POTICAJNOG OKRUŽENJA U DJEČJEM VRTIĆU

Studentica:

Martina Dugeč

Mentor:

doc. dr. sc. Branimir Mendeš

Split, rujan 2024.

SADRŽAJ

UVOD.....	1
1. ISTRAŽIVAČKE MOGUĆNOSTI DJETETA RANE I PREDŠKOLSKE DOBI.....	2
2. PROSTORNO – MATERIJALNO OKRUŽENJE DJEČJEG VRTIĆA	4
2.1. Unutrašnjost vrtića	4
2.2. Vanjski prostor vrtića	6
2.3. Soba dnevnog boravka	6
2.4. Socijalno okruženje.....	8
2.5. Uloga odgajatelja u stvaranju poticajnog okruženja.....	8
3. CENTAR ZA IGRE PIJESKOM – SASTAVNICA POTICAJNOG PROSTORNO - MATERIJALNOG OKRUŽENJA	10
3.1. Mogućnosti za cjelovit razvoj	11
3.2. Vrste rastresitih materijala.....	12
3.3. Primjeri aktivnosti s pijeskom	13
4. CENTAR ZA IGRE PIJESKOM I VODOM – SASTAVNICA POTICAJNOG PROSTORNO – MATERIJALNOG OKRUŽENJA.....	15
4.1. Mogućnosti za cjelovit razvoj	16
4.2. Uloga odgajatelja.....	17
4.3. Primjeri aktivnosti s pijeskom i vodom.....	17
5. ZAKLJUČAK.....	22
SAŽETAK.....	23
ABSTRACT	24
LITERATURA.....	25
PRILOZI SLIKA.....	27

UVOD

Igra je izuzetno važan dio djetetova života jer doprinosi razvoju brojnih sposobnosti i vještina. Kroz igru, djeca uče o svijetu oko sebe, razvijaju socijalne vještine, poboljšavaju fizičke sposobnosti te jačaju kognitivne i emocionalne kompetencije. Centri aktivnosti predstavljaju pristup učenju i igri i omogućavajući djeci bavljenje aktivnostima koje potiču razvoj različitih vještina i sposobnosti. Kroz centre aktivnosti djeca razvijaju samostalnost i odgovornost, kreativnost i inovativnost te razvijaju i socijalne vještine.

Tema je ovoga rada *Centar za igre pijeskom i vodom – sastavnica poticajnog prostorno – materijalnog okruženja*. Naime, djeca većinu vremena provedenog u vrtiću borave u određenim centrima koji pružaju mogućnosti za cjelovit razvoj.

Rad se sastoji od tri poglavlja. U prvom poglavlju riječ je o istraživačkim mogućnostima djece rane i predškolske dobi te o prostorno - materijalnom okruženju dječjeg vrtića. Drugo se poglavlje bavi centrom za igre pijeskom kao i mogućnostima za cjelovit razvoj djece. Uz to, navode se i vrste rastresitih materijala. Treće poglavlje bavi se centrom za igre pijeskom i vodom, ulogama odgajatelja kao i primjerima aktivnosti s pijeskom i vodom. Cilj je ovoga rada, na temelju stručne pisane knjige i znanstvene literature, ukazati na važnost koju centar za igre pijeskom i vodom ima na cjelovit razvoj djece.

1. ISTRAŽIVAČKE MOGUĆNOSTI DJETETA RANE I PREDŠKOLSKE DOBI

Može se reći da je djetetov način učenja sličan nekakvom istraživanju, obzirom da dijete ima potrebu za otkrivanjem novih stvari i istraživanjem istih (Slunjski, 2012). Svako dijete već od samoga rođenja u sebi ima usađenu, prirodnu potrebu za istraživanjem te postaje pravi mali istraživač. Prva djetetova istraživanja događaju se u trenutku kada ono ima mogućnosti kretati se u prostoru koji mu je primjeren za istraživanje (Došen Dobud, 2016). Obzirom da mu je cijelo okruženje nepoznato, ta potreba za istraživanjem postaje sveprisutnija i javlja se već u prvim mjesecima njegova života. Isto to nepoznato okruženje zahtijeva od djeteta da bude aktivno te da stvori prilično agresivan odnos prema svemu što ga okružuje, pa čak i prema samome sebi, kako bi uspjelo istražiti, otkriti i zadovoljiti svoje potrebe i smisao svog postojanja. Odgajatelji isto tako karakteriziraju dijete kao malenog istraživača koji od svojih prvih dana pokušava istražiti sve što mu je blizu i što ga okružuje. Kroz istraživanje dijete uči, bez obzira na to koliko godina ima, a u njegovu je okruženju prisutno i ono što mu je poznato i što mu je nepoznato, a privlači njegovu pažnju. Njegov interes za otkrivanjem i istraživanjem najснаžniji je u prvih šest godina njegova života (Došen Dobud, 2005).

Došen Dobud (2016) navodi kako su prva djetetova istraživanja vezana uz otkrivanje dijelova njegova tijela kao i aktivnosti poput čupanja, udaranja, diranja, bacanja, otvaranja i slično. Dok je dijete još uvijek u jaslucama, prvo se uočava jednosmjernost, a zatim dvosmjernost koja se mijenja kako dijete raste i razvija se. Prirodan je postupak da dijete prvo otvara ladicu i ostavlja je otvorenom, a kasnije će je potencijalno zatvarati. Autorica Došen Dobud (2016) zaključuje kako istražujući djeca postavljaju pretpostavke koje im omogućuju da razumiju problem s kojim se susretnu i u konačnici ga riješe.

Nacionalni kurikulum ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (2014) naglašava da je djetetovo učenje rezultat njegovog sudjelovanja u raznim aktivnostima. Najbolji i najprirodniji način na koji dijete uči jest igrajući se, posebice kroz istraživačke aktivnosti, ali i druge aktivnosti od kojih dijete može imati koristi. S druge strane, autorica Slunjski (2012) ističe kako dijete najbolje uči živeći u okruženju u kojem se ono osjeća sigurno, koje će ga poticati, uvažavati i razumjeti. Na takav se način razvija otkrivački i istraživački potencijal djeteta što u konačnici potiče dijete na promišljanje vlastitih iskustava. Autorica Došen Dobud (2016) navodi kako se igra smatra aktivnošću koja ima svoju svrhu te koja služi kao priprema za život, ali i način istraživanja svijeta oko sebe.

Veliku ulogu u djetetovu istraživanju imaju vrtić i odgajatelj. Dječji bi vrtić djetetu trebao biti kao njegov dom, od trenutka kada uđe u njega do trenutka kada izađe. Došen Dobud (2005) navodi kako bi odgajatelj trebao biti prvenstveno kreativan, originalan, maštovit te fluentan. Stvaranje partnerskog odnosa s djetetom važno je ukoliko odgajatelj sudjeluje u istraživanju i igri s djetetom, ali bez nepotrebnog uplitanja osim ako dijete to nije zatražilo od njega. Kada dijete zatraži pomoć prilikom obavljanja nečega, odgajatelj je tu da mu pomogne, ali i da ga pusti da ono samo prvo pokuša riješiti situaciju. Uz roditelje i obitelj, odgajatelj je treća najvažnija osoba u životu djeteta, stoga je i njegova uloga značajna. Važno je da se prema djetetu postavi kao poticatelj i kao prijatelj te da postavi granice. Nadalje, formiranje dogovora ključno je, prvenstveno, zbog ponašanja i sigurnosti djeteta (Došen Dobud, 2016).

2. PROSTORNO – MATERIJALNO OKRUŽENJE DJEČJEG VRTIĆA

Dječji vrtići ne smiju biti mjesta nalik vojarnama ili tvornicama, već odisati ugodom i privlačnošću za življenje i učenje djece i odraslih (Miljak, 2009). Dječji se vrtić razumijeva kao mjesto u kojem dijete živi, igra se i uči te se prema tome razvija (Miljak, 1996; prema Mendeš, Marić i Goran, 2020).

Autorica Slunjski (2008) smatra kvalitetno, bogato i poticajno prostorno-materijalno okruženje jednim od preduvjeta za kvalitetno učenje i cjelovit razvoj djeteta. Prostor treba biti organiziran tako da su centri prepoznatljivi i smisleni, da potiču dijete na stvaranje autonomije, komunikaciju s drugom djecom i slobodno kretanje djece. Prostor također treba biti pregledan i uredan, a može biti i ukrašen dječjim radovima. Organizacija je prostora način na koji odgajatelj doživljava dijete, razumije ga i uvažava. U svojoj najranijoj dobi dijete neprestano istražuje svijet oko sebe, a bogato, poticajno i smisleno opremljeno prostorno-materijalno okruženje pogoduje tome. Takvo okruženje doprinosi i socijalnom razvoju djeteta kao i upoznavanju s različitim sadržajima koji djetetu mogu omogućiti i lakše učenje. Kada je riječ o materijalima, mogu biti pedagoški neoblikovani materijali i gotovi didaktički materijali, no važno je da imaju utjecaj na određeni aspekt dječjeg razvoja te da dijete potiču na otkrivanje i rješavanje bilo kakvog problema. Važna je i stalna dostupnost materijala koje dijete može koristiti ovisno o njegovim interesima i željama. Materijala treba biti dovoljno i trebaju biti smješteni u onome centru kojem pripadaju. Slunjski (2008) navodi kako bi prostorno okruženje u najvećoj mjeri trebalo sličiti obiteljskom, a razlog je taj što djeca u vrtiću provode velik dio svog djetinjstva, možda čak i više nego kod kuće. Uz to, vrtićko bi okruženje također trebalo omogućiti i zadovoljiti djetetovu prirodnu potrebu za privatnošću.

2.1. Unutrašnjost vrtića

Kako smatra Reggio pedagogija, prostor je „treći odgajatelj“ što dovodi do poimanja okruženja kao najvažnijeg izvora učenja djece. Miljak (2009) navodi kako je djeci potrebno pedagoški pripremljeno i oblikovano okruženje koje će dovesti do razvoja djeteta kao i njegovih sposobnosti i interesa. Prema Montessori (2023) prostor se mora prilagoditi djetetu i njegovim potrebama kako bi ono bilo što samostalnije i što manje ovisilo o nekom drugom.

Miljak (2009) naglašava kako je potrebno osigurati prostor koji će biti dovoljno velik i prostran da djeca imaju slobodu kretanja i koji će biti bogato opremljen materijalima i sredstvima. Osim utjecaja na razvoj djeteta, prostor također utječe i na odgajatelja tako što mu omogućava da svako dijete upozna pojedinačno i kvalitetno.

Ulaskom u prostor, dijete treba osjetiti dobrodošlicu, osjećaj ugone, topline i prijateljstva jer je vrtić mjesto u kojem vlada radost i radosno življenje što na koncu pridonosi kvaliteti življenja u vrtiću. Takvo okruženje treba dočekati djecu koja su tek upisana u vrtić jer će im pomoći pri prilagodbi na novonastalu situaciju. Karakteristike kvalitetnog okruženja su različite aktivnosti u isto vrijeme, dječje veselje, sloboda kretanja djece kao i slobodan odabir sadržaja i djece s kojom će se igrati. Nadalje, vladaju povjerenje, međusobno poštovanje te uvažavanje odraslih, no prvenstveno djece i njihovih potreba (Slunjski, 2008).

Autorica Petrović-Sočo (2007) ističe prostorni kontekst kao odrednicu kvalitetnog vrtićkog ozračja. Naglasak je stavljen na sveukupan prostor koji uključuje materijale, alate i opremu i kao takav trebao bi biti prilagođen osobinama djeteta kojemu je namijenjen. Prostor treba biti organiziran prema centrima koji će poticati djetetovu samostalnost i podizati samopouzdanje. Budisavljević (2015) navodi kako prostor treba biti obogaćen materijalima koji usmjeravaju dijete na igru i manipuliranje istima, prilikom čega treba voditi računa o kvaliteti materijala i njihovoj dostupnosti djetetu. Jasličke se skupine opremaju sadržajima i materijalima koji se razlikuju od onih u vrtićkim skupinama. Prostor treba biti obogaćen različitim vidnim, slušnim i taktilnim poticajima koji će djeci olakšati istraživanje te istovremeno izazvati interes i fascinaciju. Djeca u vrtiću provode velik dio svoga dana, stoga vrtić djetetu treba pružiti osjećaj kao da je kod kuće. Petrović-Sočo (2007) naglašava da prostor treba biti obogaćen fotografijama djece i odgajatelja te rasporedom događanja.

Međutim, cjelokupni prostor može se i mora mijenjati u skladu s djetetom. Kako ono raste i razvija se, tako se i prostor mijenja u skladu s novim interesima, željama i potrebama djeteta, a takve se promjene mogu događati svakodnevno (Miljak, 2009). Ono što prostor također upotpunjava jest broj djece u skupini. Što je više djece u skupini, ona se sama organiziraju u prostoru, a samim time treba biti što više poticaja i materijala (Slunjski, 2008).

2.2. Vanjski prostor vrtića

Za djecu je važan boravak na otvorenome, posebno u današnje vrijeme u kojem je tehnologija sve više zastupljena, stoga je važno omogućiti djeci boravak na otvorenome u što kvalitetnijim uvjetima. Prilikom opremanja vanjskog prostora treba paziti na sigurnost te osigurati sadržaje koji će djeci dopustiti slobodu kretanja i osloboditi njihovu kreativnu stranu. Martinović (2015) navodi kako je vanjski prostor vrtića većinom sačinjen od travnate površine koja sadrži određene sprave, stolove, ali i prostor za igre pijeskom i vodom. Kada je riječ o područjima razvoja, utjecaj je vanjskog prostora značajan. Zajedničkim druženjem djeca međusobno surađuju, dogovaraju se, razvijaju samostalnost i odgovornost i na taj se način socioemocionalno razvijaju. Potiče se i kognitivni razvoj kroz promatranje i doživljavanje okruženja onakvim kakvo jest. Prilikom skakanja, trčanja ili preskakivanja potiče se tjelesni razvoj, a vanjski prostor i prirodno okruženje pružaju mogućnost izvođenja navedenih aktivnosti. Valjan Vukić (2012) ističe kako vanjski prostor vrtića osigurava djeci igru na otvorenome što dovodi do oslobađanja viška energije kod djece i upoznavanja vlastitog tijela. Igra na otvorenome utječe i na kvalitetan rast i razvoj djece, ali i na mentalno zdravlje te unaprjeđivanje njihovih socijalnih vještina. Međutim, prostor ne treba biti jedino i isključivo orijentiran na dvorište ili igralište, već to mogu biti parkovi i vrtovi, odnosno sva mjesta u prirodi koja će djeci omogućiti i pospješiti učenje, istraživanje i neometano kretanje (Valjan Vukić, 2012).

2.3. Soba dnevnog boravka

Da bi prostor mogao biti kvalitetno opremljen, potrebno je razmišljati o interesima, željama i potrebama djece, ali prvenstveno o sigurnosti. Kako Slunjski (2008) navodi, opremanje vrtića treba nalikovati obiteljskome domu i zračiti tako da pruža osjećaj ugone, topline, opuštenosti i osjećaja „kao kod kuće“. Upravo bi se zato u sobi dnevnog boravka trebale naći fotelje, ležajevi ili strunjače koje mogu pridonijeti stvaranju obiteljske atmosfere. Pored navedenoga, u sobi se mogu naći i zavjese kao i biljke te sve što se može pronaći u unutrašnjosti jednoga doma. Miljak (2009) pak navodi kako soba dnevnog boravka treba biti organizirana i prohodna, a ne pretrpana s previše centara, što dovodi do preusmjerenja „življenja“ i u ostale prostorije dječjeg vrtića.

Slunjski (2008) ističe organizaciju prostora i sobe dnevnog boravka kao prikaz odgajateljeve percepcije djece, pa prema tome razumije njihove potrebe i organizira prostor. Soba dnevnog boravka može se pregrađivati kako bi se dobile manje podskupine i kako bi se prostor lakše organizirao. Svaka podskupina treba sadržavati materijale koji će odgovarati određenom centru. Prilikom organiziranja sobe dnevnog boravka treba uzeti u obzir činjenicu da je to prostor u kojem djeca svakodnevno borave, stoga bi zidovi trebali biti jednostavni, bez jarkih boja i prevelikog kiča. Poželjno je da se na njima nađu radovi djece jer se na taj način šalje poruka djeci da se njihov rad cijeni. Zidovi se isto tako mogu koristiti kao podloga za rad te mogu sadržavati fotografije djece i njihovih roditelja jer se tako djeca osjećaju sigurno, ali treba paziti da fotografije budu u razini očiju djece (Slunjski, 2008).

U sobi dnevnog boravka treba biti formiran i prostor za osamu koji će djetetu zadovolji njegovu prirodnu potrebu za privatnošću. Da bi to bilo moguće, potrebno je ponekad i improvizirati, primjerice kada je riječ o pokrivalima koji će dijete zaštititi od pogleda druge djece i odgajatelja. Nadalje, Petrović-Sočo (2007) navodi kako namještaj treba biti dobro pričvršćen uz zid i čvrst kako bi se spriječila situacija rušenja ili padanja istog na dijete, dok bi igračke trebale biti primjerene djetetovoj dobi, pogodne za istraživanje te smještene na police nadohvat djeci.

Svako dijete treba imati vlastito mjesto osigurano za spavanje jer mu to pruža osjećaj sigurnosti. Prostor ne smije biti ograđen preprekama, metalnim krevetima i s vrlo malo igračaka jer se na taj način šalje poruka kako je predodređen za spavanje i hranjenje. Uz to, manja bi djeca trebala spavati na podu, a ne na madracima kako bi poslije mogli lakše ustati (Montessori, 2023).

Kada je riječ o centrima aktivnosti, Miljak (2009) navodi, što je više centara ili kutića, to je veće zadovoljstvo djece. Potrebno je da centri budu opskrbljeni kvalitetnim materijalima te da djeci jasno daju do znanja kakav je prostor i što mogu raditi u njemu. Materijali trebaju biti ponuđeni na način da je djetetu jasna njihova namjena. U svakom centru trebaju biti materijali koji pripadaju isključivo tome centru jer u suprotnome mogu zbuniti djecu (Slunjski, 2008). Naglasak je stavljen i na stalnu dostupnost materijala jer će tako djeca imati koristi od njih. Zrcala postavljena na različitim mjestima po sobi dnevnog boravka važna su jer se dijete može gledati i proučavati. Osim sobe dnevnog boravka, djeca mogu koristiti i druge prostorije poput hodnika ili toaleta koje će im omogućiti lakše kretanje i istraživanje (Slunjski, 2008).

Dakle, prilikom opremanja sobe dnevnog boravka i postavljanja materijala, važan je stav prema djetetu i povjerenje koje odgajatelj ima u njega, a samim time će i dijete steći povjerenje u odgajatelja (Malnar, Punčikar, Štefanec i Vujičić, 2012).

2.4. Socijalno okruženje

Od samoga se rođenja dijete smatra socijalnim bićem. Autorica Petrović-Sočo (2007) navodi obitelj kao socijalno okruženje s kojim se dijete prvo susreće. U obitelji ono uči kako slušati i razumijevati svijet oko sebe te kako biti u stalnoj interakciji s članovima obitelji. Kvalitetne socijalne interakcije koje započinju već u najranijoj dobi imaju vrlo važnu ulogu u procesu socijalizacije kao i u emocionalnom razvoju djeteta (Petrović-Sočo, 2007).

Slunjski (2008) ističe socijalno okruženje kao potpuno zasebnu dimenziju vrtićkog okruženja. Prostorna i socijalna dimenzija ne mogu jedna bez druge, stoga one određuju kvalitetu aktivnosti djece. Pri socijalnim interakcijama djeca međusobno razmjenjuju vlastite ideje i razumiju jedni druge te bi zbog toga posebno trebalo poticati i njegovati što više socijalnih interakcija među djecom. Formiranjem djece u manje skupine potiče se njihovo zbližavanje i ostvaruju se socijalne interakcije. Ono što dodatno utječe na razvoj socijalnih vještina kod djece jest način na koji se organizira prostorno okruženje i raspored materijala i opreme kao i vrijeme potrebno za ostvarivanje socijalnih interakcija. Kvalitetan primjer stjecanja socijalnih kompetencija koji autorica Slunjski (2008) navodi jesu mješovite skupine djece u kojima se ostvaruju dobri kontakti s mlađom ili starijom djecom.

U vrtiću djeca uče kako smatrati i tretirati sebe kao dio zajednice u kojoj se međusobno poštuju, stječu samopoštovanje i samopouzdanje te uspostavljaju kontakte s drugom djecom, ali i odraslima (Falamić, 2008). Na sukobe treba gledati kao na priliku za stjecanje socijalnih vještina. Odgajatelj ima važnu ulogu u ovom procesu, posebice ukoliko dijete voli odgajatelja i ukoliko mu je on dobar model za usvajanje socijalnih vještina.

2.5. Uloga odgajatelja u stvaranju poticajnog okruženja

Poslije obitelji, odgajatelj je druga najvažnija osoba u životu djeteta, stoga se i njegova uloga smatra iznimno važnom. Treba biti kreativan, osjećajan za probleme, fluentan,

empatičan, maštovit, duhovit i slično (Došen Dobud, 2005). Dakle, odgajatelj ima vrlo važnu ulogu, osobito pri stvaranju poticajnog okruženja. Autorica Miljak (2009) navodi da pedagoški pripremljeno i oblikovano okruženje dopušta odgajatelju da što bolje i kvalitetnije upozna svako dijete. Mijenjanjem okruženja, organiziranjem radionica ili aktivnosti, odgajatelj zadovoljava djetetove potrebe i interese. U aktivnostima prisutnost odgajatelja treba biti minimalna, osim ako je dijete zatražilo od odgajatelja da se uključi. Odgajatelj treba biti taj koji će prihvatiti i poticati djetetovu želju za igrom, učenjem i življenjem u vrtiću i to prvenstveno tako što će osigurati uvjete za stvaranje poticajnog okruženja (Miljak, 2009).

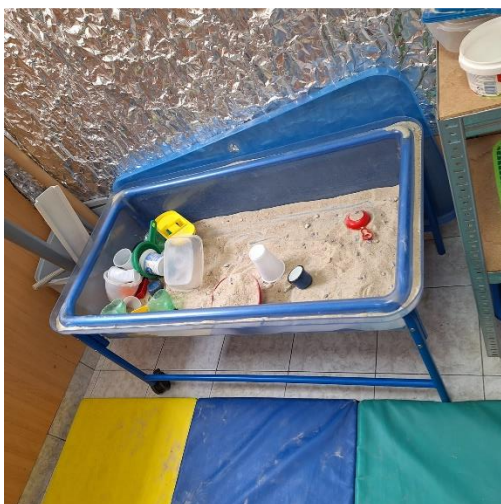
Martinović (2015) ističe da odgajatelj osjeća odgovornost i brigu da se djeci nešto ne dogodi. Autorica Budisavljević (2015) ističe odgajateljevu ulogu u promatranju i upoznavanju djeteta. Također, Mlinarević (2004) navodi kako odgajatelj potiče razvoj djeteta prateći njegove potrebe, želje i interese, a stvaranjem poticajnog okruženja jača djetetovo samopoštovanje i pozitivnu sliku djeteta o sebi. To se realizira tako što se odgajatelj spušta na djetetovu razinu, koristi njegovo ime prilikom dozivanja, često mu se obraća, hvali ga, pokazuje njegove radove, uvažava njegove ideje i slično. U stvaranju poticajnog okruženja odgajatelj je također tu da dopušta djetetu da samostalno bira aktivnosti, materijale ili igračke, da pripremi aktivnosti i materijale te stvori sigurno okruženje. Odgajatelj je prisutan kao istraživač vlastite prakse, a da bi ona bila kvalitetna, važno je da često radi samorefleksiju (Mlinarević, 2004). Došen Dobud (2016) zaključuje kako se odgajatelj treba postaviti kao prijatelj, ali i znati gdje su granice i kada ih i kako postaviti.

3. CENTAR ZA IGRE PIJESKOM – SASTAVNICA POTICAJNOG PROSTORNO - MATERIJALNOG OKRUŽENJA

Pijesak je kao rastresiti materijal iznimno važan element djetetova okruženja. Nakon vode, djeci je najzanimljiviji i najprivlačniji element koji mogu pronaći u prirodi. Osim za istraživanje i igru, pijesak na djecu može djelovati i terapijski. Međutim, igre i istraživanja u kojima se koristi pijesak nisu dovoljno zastupljene među djecom (Došen Dobud, 2016). Djeca se s pijeskom mogu susresti na mjestima kao što su pješčane plaže, na kojima grade različite utvrde od pijeska, te na mjestima kao što su javna igrališta gdje se mogu pronaći pješčanici (Došen Dobud, 2005). Neovisno o njegovoj teksturi, pijesak je djeci jednako zanimljiv bio on sitan ili krupan. Smatra se neizbrojivim materijalom po svojim sastavnicama, iako će dijete uvijek znati koliko je posudica s pijeskom negdje nasulo (Došen Dobud, 2016).

Kada je riječ o usporedbi pijeska i vode, autorica Došen Dobud (2005) ističe kako je na pijesak puno lakše djelovati nego na vodu. Odgovarajući je primjer za to prijenos pijeska i prijenos vode s jednog mjesta na drugo. Prilikom prijenosa pijeska na drugo mjesto, ono će se prenijeti u većoj količini, dok će voda pri prijenosu na isti način uglavnom iscuriti. Nadalje, dodavanjem tvari kao što su šećer, kruta boja ili sol u pijesak neće se dogoditi miješanje istih s pijeskom, dok dodavanjem tvari u vodu može doći do obojanosti, slanoće, kiselosti vode i slično. Način oblikovanja samoga pijeska ovisi o tome je li pijesak suh, blago ovlažen ili ovlažen te prema tome oblikovanje može biti i plošno i reljefno. Međutim, iznimno je važno u igri s pijeskom djecu zaštititi od čestica pijeska koje mogu doći u dodir s kožom djece. Uz to, igra u pješčaniku potiče dječju komunikaciju, socijalizaciju, njihovu međusobnu suradnju, ali djeluje pogodno i na mentalni i psihofizički razvoj djece (Došen Dobud, 2016).

Autorica Došen Dobud (2005) navodi kako su pješčanici vrlo važan dio igrališta, bilo da su u vrtiću ili izvan njega, prilikom čega se igre pijeskom izbjegavaju u unutrašnjosti vrtića. Oblik pješčanika treba biti prilagođen djetetu i njegovoj dobi te je uglavnom okruglog, ovalnog ili četvrtastog oblika. Pijesak je potrebno redovito pročišćavati, posebice zbog sigurnosti djece obzirom da je pijesak vrlo sitan i da postoji velika mogućnost da dijete ubaci pijesak drugom djetetu u oči. Zbog toga je iznimno važna uloga odgajatelja koji je tu da pruži djetetu podršku, poticaj, ali i zaštitu od mogućih opasnosti (Došen Dobud, 2005).

Slika 1. Centar za igre pijeskom

Slika 2. Materijali u centru za igre pijeskom

Izvor: Dječji vrtić Srećica (pristupljeno 16.4.2024.)

3.1. Mogućnosti za cjelovit razvoj

Kao što je već navedeno, pijesak općenito i aktivnosti koje uključuju pijesak kao sredstvo igre i istraživanja, imaju izniman utjecaj na cjelovit razvoj djeteta. Igre u pješčanicima pridonose razvoju socijalizacije, suradnje te međusobne komunikacije (Došen Dobud, 2016). Također, omogućuju djeci istraživanja pa se shodno tome u pješčaniku pored kantica i lopatica, mogu pronaći predmeti i posude različitih veličina, boce, lijevci, valjci, sita i slično. Autorica Došen Dobud (2005) ističe postavljanje jedne vrste materijala kao najčešće greške kada je riječ o igri s pijeskom jer se na taj način sputava dječja mašta i njihovo stvaranje. Ponudom različitih materijala omogućava se djeci slobodno oblikovanje kao i preoblikovanje. Djeca često imaju potrebu kopati po pijesku i zakopavati „blago“. Na taj način stvaraju vlastitu priču koju upotpunjuju s govornim izričajem i tako razvijaju maštu. Zakopavanjem igraćaka ili sitnih predmeta s ciljem pamćenja i pronalaska istih, djeca razvijaju vizualno-orijentacijsko pamćenje (Došen Dobud, 2005).

Nadalje, autorica Došen Dobud (2016) ističe probleme kao prirodni i neizostavni element svake dječje igre, pa tako i igre koja uključuje pijesak. Što se više sredstava i materijala nudi, to je veća zainteresiranost djece, stoga nastaje i više problema. Kako će se i koliko brzo problem riješiti ovisi o djetetovoj zrelosti, emocionalnoj stabilnosti i želji za

rješavanjem problema (Došen Dobud, 2005). Igrom u pješčaniku djeca stupaju u kontakt s drugom djecom različite dobi pa samim time razvijaju i vježbaju socijalne vještine. Kada se u pješčaniku nađu starija i mlađa djeca, starija djeca postaju obzirnija, pažljivija i tolerantnija, čak i zaštitnički nastrojena prema mlađoj djeci te im na taj način postaju model ponašanja (Došen Dobud, 2005).

S druge strane, Došen Dobud (2016) navodi pješčanik kao podlogu za stvaranje i prikazivanje dječjih priča ili bajki. Dodavanje kula, dvoraca, kućica ili drveća u pijesak može potaknuti govorno-scensku improvizaciju kod djece, a odgajatelj je tu kako bi odgovorio na dječje potrebe i podržao njihove ideje (Došen Dobud, 2016).

3.2. Vrste rastresitih materijala

Rastresiti se materijali mogu pronaći u skupinama svih uzrasta (bilo vrtić ili jaslice). Pod rastresite materijale ubrajaju se pijesak, voda, brašno, riža, kamenčići, tjestenina i slično. Od navedenoga se u vrtiću najviše koriste pijesak i voda. Lako su dostupni, a većina se materijala može pronaći u prirodi i u domaćinstvima te je upravo to njihova najveća prednost.

Autori Casey i Robertson (2016) navode rastresite materijale kao prikladne za stvaranje bogatog i poticajnog okruženja. U rastresite materijale ubrajaju prirodne resurse, građevinske materijale i alate te otpadne materijale. Uvođenje rastresitih materijala kao što su pijesak i voda, dovodi do uključivanja djece u okruženje, bilo unutra ili vani. Kroz igru koja uključuje rastresite materijale djeca razvijaju kreativnost i maštu, više se druže i fizički su aktivnija (Casey i Robertson, 2016). Kao i u svemu, važno je voditi računa o sigurnosti, pa je tako prije uvođenja ikakvog materijala potrebno provjeriti sigurnost istog za korištenje. Odgajatelj je tu da omogući uvjete i okruženje koje pruža mogućnosti za igru, odluči o dostupnosti materijala koji će se koristiti, uputi djecu u pravila ponašanja, dopusti djeci da sami vode svoju igru, ali prije svega pazi na sigurnost i ne upliće se ukoliko djeca nisu zatražila to od njega (Casey i Robertson, 2016).

Slika 3. Istraživanje rastresitih materijala

Slika 4. Simbolička igra u centru kuhinje

Izvor: Dječji vrtić Frfi (pristupljeno 27.8.2024.)

3.3. Primjeri aktivnosti s pijeskom

Autorica Došen Dobud (2016) navodi primjere aktivnosti s pijeskom koji će djeci uz igru omogućiti stjecanje nekih novih informacija.

Slike od pijeska

Za ovu je aktivnost potreban karton na koji će djeca staviti ljepljivo i, dok je još mokro, posuti pijesak po kartonu. Na ovaj će se način pijesak zalijepiti na mokru podlogu tvoreći određenu sliku, a djeca će razvijati finu motoriku, koncentraciju te koordinaciju oko-ruka (Hansen, Kaufmann i Walsh, 2001).

Sadnja povrća

Autorica Došen Dobud (2005) navodi primjer u vrtiću u kojem je odgajateljica uočila kako djeca bolje usvajaju nove informacije i pojmove kroz aktivnosti, stoga je povezala učenje vrsta povrća s aktivnostima u pješčaniku. Pripremljeni su bili: krumpir, mrkva, kupus, peršin i crveni luk. Djeca su potom povezivala naziv s odgovarajućim povrćem. Lopaticama,

grabljicama i ostalim alatom kopali su rupe u pijesku kako bi zasadili povrće, a potom su donosili vodu i zalijevali posađeno povrće. Djeca su kroz ovu aktivnost prenosila pijesak, produbljivala kanaliće i ulijevala vodu u njih. Zaključno, usvojila su i proširila znanja o povrću, međusobno surađivala i rješavala konflikte.

Vatrogasci, hitna pomoć i policija

Autorica Došen Dobud (2005) ističe primjer aktivnosti u kojoj su djeca razvila igru uloga jer su prethodno posjetili vatrogasnu postaju i vidjeli vatrogasna vozila, a često se igraju na temu požara, vatrogasaca, liječnika i policije. Na dnu pješčanika postavili su crvenu tkaninu koja je simbolizirala požar. Djeca koja su bila u ulozi vatrogasaca imala su plastične boce, a djeca u ulozi liječnika nosila su znak *Crvenoga križa* na ruci i imala zavoje i lijekove. U pješčaniku su se u ulozi ozlijeđenih našla djeca s određenim problemima u obitelji. Ovom aktivnošću djeca su usvojila znanja i informacije o korištenju pozivnih brojeva za hitne situacije te su naučila i kako skrbiti o ozlijeđenima.

4. CENTAR ZA IGRE PIJESKOM I VODOM – SASTAVNICA POTICAJNOG PROSTORNO – MATERIJALNOG OKRUŽENJA

Hansen, Kaufmann i Walsh (2001) naglašavaju kako većina djece od svoje najranije dobi uživa u igri koja uključuje pijesak i vodu. Voda im predstavlja zabavu jer se mogu špricati, puniti posude vodom te uranjati brodiće i ostale predmete, dok pijesak vole jer mogu kopati u njemu i zakopavati različite predmete. Miješanjem pijeska i vode djeci se omogućava kopanje i gradnja tunela. U početku im igre nije potreban nikakav pribor, dok poslije u igru počinju uvoditi lutke, spužve i pluta, a sve s ciljem istraživanja koji predmeti plutaju, a koji tone. Bez obzira na dob djeteta, svakomu je od njih zanimljivo bućkati rukama po vodi ili prosipati pijesak kroz prste. Kroz centar za igre pijeskom i vodom djeca stvaraju, razmišljaju i komuniciraju međusobno (Hansenn Kaufmann i Walsh, 2001).

Autorica Crosser (1994) ističe centar za igre vodom kao podlogu za razvoj jezika, kognicije, socijalnih te fizičkih vještina. Rauch (2020) navodi kako soba dnevnog boravka treba biti organizirana tako da sadrži stol u koji može biti ugrađen bazen koji će biti ispunjen pijeskom ili vodom. Treba biti smješten u prostoru koji se može lako očistiti i u kojem se djeca neće puno kretati, obzirom da pod postane sklizak od vode i pijeska. Autorica Crosser (1994) naglašava kako vode ili pijeska treba biti dovoljno da mogu potaknuti različite igre kod djece. Pijeska treba biti taman toliko da se po njemu može kopati i iskopavati, ali ne previše kako se ne bi prosipao sa stola. Nadalje, Rauch (2020) ističe kako visina bazena treba biti u ravnini s djecom kako bi im bio omogućen ugodan rad, a postoji mogućnost da manja djeca neće moći dohvatiti bazen, stoga im je potrebno osigurati podlogu na kojoj će stajati, a pritom voditi računa o njihovoj sigurnosti. Kada je igra završena, predmete koji su mokri treba posušiti, a ostatak očistiti i pospremiti na mjesto (Hansen, Kaufmann i Walsh, 2001).

Prilikom igre u centru za igre pijeskom i vodom djecu treba poticati na razmišljanje o aktivnostima koje izvode te im postavljati poticajna pitanja. Tijekom igre i istraživanja djeca trebaju osjećati slobodu, a kako bi aktivnosti djeci bile sigurne i privlačne, valja ograničiti broj djece za stolovima kao i opremu (Rauch, 2020).

4.1. Mogućnosti za cjelovit razvoj

Kroz igru s pijeskom i vodom djeca razvijaju sva područja razvoja. Rauch (2020) ističe kako djeca prolaze kroz različite faze kada je razvoj u pitanju. Kada je riječ o senzornoj fazi, vrlo mala djeca bave se senzornim istraživanjem pijeska i vode, a njihova je igra pritom slobodna. U eksperimentalnoj fazi djeca prelaze na namjerne eksperimente koji uključuju volumen, masu, težinu i mjerenje te tijekom ove faze ostvaruju komunikaciju s drugom djecom. Kroz igru pijeskom i vodom stvaraju određene scenarije i na taj način razvijaju imaginativnu fazu. Društveno-imaginativna igra obično je suradničkoga tipa i u nju se uključuje dvoje ili više djece, a proširiti se može postavljanjem pitanja o njihovoj igri kako bi stvarali ideje i rješavali probleme. Na taj način mogu razmišljati i odabrati najbolje rješenje samoga problema. Nakon pokušaja rješavanja problema, možemo pomoći djeci da analiziraju rješenje i razmišljaju je li uspjelo ili ne, a ukoliko nije, mogu pokušati sa nekom drugom idejom. Na ovakav način razvijaju samostalnost i vježbaju rad u manjim skupinama (Rauch, 2020).

Rauch (2020) navodi domene razvoja na koje imaju utjecaj igre s pijeskom i vodom:

- Socio-emocionalni razvoj: suradnički rad, pregovaranje, dijeljenje
- Tjelesni razvoj: koordinacija oko-ruka, koordinacija prstiju i ruku
- Razvoj jezika: imenovanje, opisivanje, postavljanje pitanja, razgovaranje
- Kognicija i samoregulacija: propitivanje, koncentracija, razvoj logike, procjenjivanje, eksperimentiranje

Autori Hansen, Kaufmann i Walsh (2001) navode područja akademskoga sadržaja na koja imaju utjecaj igre s pijeskom i vodom:

- Matematika: ulijevanje sličnih količina pijeska ili vode u različite posude i količine, procjenjivanje, uspoređivanje količine suhog i mokrog pijeska
- Priroda: promatranje i istraživanje, klasifikacija predmeta prema plovnosti, promjene u tvarima (dodavanje boje vodi), učenje o kretanju vode

S druge strane, Rauch (2020) također ističe područja akademskoga sadržaja na koja imaju utjecaj igre s pijeskom i vodom:

- Jezik i pismenost: učenje vokabulara vezanog za pijesak i vodu, pisanje u pijesku
- Građanski odgoj: preuzimanje društvenih uloga, izgradnja nečega što vide oko sebe

- Tehnologija: digitalne fotografije za dokumentaciju dječjeg rada
- Umjetnost: igra sa simboličkim predmetima, društveno-imaginativna igra

4.2. Uloga odgajatelja

Uloga odgajatelja važna je za svaki aspekt djetetova razvoja. Došen Dobud (2016) navodi kako odgajatelj prvenstveno ima ulogu suigrača i partnera. Odgajatelj je taj koji je odgovoran za djetetovu sigurnost od samoga početka. Treba osigurati i paziti na uvjete u vrtiću tako da npr. pod ne bude sklizak ili mokar.

Nadalje, autori Hansen, Kaufmann i Walsh (2001) navode kako je odgajateljeva uloga ta da mijenja materijale, promatra koje materijale djeca koriste te da sklanja one za koje vidi da je prestao interes djece. Materijale uvodi postepeno kako bi dodatno proširio aktivnost. Prilikom promatranja djece u igri, potiče ih na promišljanje o onome što rade i o materijalima koje koriste. Isto mu tako pripada i uloga poticatelja.

Slunjski (2008) navodi kako je odgajateljeva uloga i u poticanju dječje samostalnosti kao i samopouzdanja. Uključenost odgajatelja u odgojno-obrazovni proces treba biti takva da ne preuzima vodstvo u aktivnostima, već pušta djecu da i dalje budu ta koja će voditi svoje aktivnosti. Jedna od iznimno važnih uloga odgajatelja jest poticanje djece na samoprocjenu, a kako bi se to ostvarilo, potrebno je pratiti i dokumentirati djecu i njihove aktivnosti i time se očituje još jedna uloga odgajatelja, a to je dokumentator (Slunjski, 2008).

Zaključno, odgajatelj ima ulogu stvoriti bogato i poticajno okruženje za djecu, promatrati ih, razumjeti njihove aktivnosti te se uključiti u iste isključivo ako djeca to zatraže, a potom ohrabrivati dječju inicijativu i podržavati njihovu samostalnost (Slunjski, 2008).

4.3. Primjeri aktivnosti s pijeskom i vodom

Autori Hansen, Kaufmann i Walsh (2001) dijele aktivnosti na one koje se izvode na otvorenom prostoru i one koje su u zatvorenom prostoru. U sljedećem dijelu tada navode se primjeri tih aktivnosti.

Kolači od pijeska

Punjenjem kantica, kalupa ili drugih posuda s pijeskom koji je iznimno natopljen vodom, djeca „peku“ kolače, a kuhanje jela od blata pruža im posebnu ugodu i zabavu (Hansen, Kaufmann i Walsh, 2001).

Slika 5. Dijete radi kolač od pijeska

Izvor: Dječji vrtić Srećica (pristupljeno 30.4.2024.)

Mjehuri

Stol s vodom potrebno je iznijeti na otvoreni prostor, a ovu se aktivnost preporučuje izvoditi kada je vani toplo vrijeme. U stol je potrebno uliti vodu u koju će se dodati šalica deterdženta te će se tako stvoriti pjenušava otopina. Djeca potom uranjaju konop u vodu, nakon određenog vremena vade ga vani, a na krugovima će visjeti mjehurić kojeg djeca mogu otpuhati ili otresti (Hansen, Kaufmann i Walsh, 2001).

Brane, tuneli i mostovi

Za ovu je aktivnost potrebna gumena cijev za vodu. Ta cijev djeci služi za prelijevanje tekućine sa stola na pod. Kada voda dođe u blizinu brana i mostova koje su djeca izgradila,

moći će predviđati što će se dalje dogoditi s vodom, a vidjet će branu koja je zaustavila vodu koja dalje prolazi ispod mosta (Hansen, Kaufmann i Walsh, 2001).

Učenje o Zemlji

Pijesak i voda idealni su materijali za prikaz odnosa kopna i mora. Planina koju su izgradili od pijeska nestaje kada se u nju ulijeva voda, a djeca dolaze do spoznaje da od planine ostaje samo vrh. Uz to, pomoću pijeska, vode, školjkica ili ribica, djeca mogu stvoriti biljni i životinjski svijet koji obitava na morskome dnu i tako učiti o tome što se sve može pronaći u moru (Hansen, Kaufmann i Walsh, 2001).

Što pluta, a što tone

Za ovu je aktivnost potrebna velika kutija koja se treba napuniti vodom da bi u nju djeca mogla stavljati različite predmete: kamenje, pluto, spužve, drvca i slično. Ovom aktivnošću pokušavaju doći do zaključka koji od ovih predmeta plutaju, a koji tonu. U konačnici bi zaključili da teški predmetu tonu na dno, a lagani ostaju plutati na površini (Hansen, Kaufmann i Walsh, 2001).

Slika 6. Djeca istražuju plovnost predmeta

Izvor: Dječji vrtić Srećica (pristupljeno 24.5.2024.)

Topivost materijala u vodi

Za istraživanje topivosti materijala u vodi, djeci je potrebno osigurati različite materijale od kojih su neki topivi, a neki ne (ulje, šećer, mljevena kava, brašno, pijesak, kamenčići, dugmići i slično). Uz materijale, potrebne su i kartice koje sadržavaju uzorke ponuđenih materijala u svrhu bilježenja rezultata istraživanja te deblji papir, ljepilo i škare. Djeca će topivost materijala otkrivati slobodno i postepeno, odnosno na način koji je njima i njihovoj dobi primjeren (Slunjski, 2006).

Slika 7. Djeca istražuju topivost materijala u vodi

Izvor: Dječji vrtić More (pristupljeno 27.8.2024.)

Vodenica

Za ovu su aktivnost potrebne plastične žličice od kojih će biti izrađena improvizirana vodenica, materijal koji će učvrstiti žličice te drveni štapić. Da bi djeca mogla dolijevati vodu, potrebno je umetnuti i dio plastične boce kroz koji će prolaziti voda i pokrećati vodenicu. Kroz ovu aktivnost djeca su timskim radom izrađivala vodenicu, istraživala i upoznavała svojstva vode te došla do zaključka da veća količina vode brže pokreće vodenicu (Slunjski, 2006).

Slika 8. Djeca istražuju pokretanje vodenice

Prolazak vode kroz različite materijale

Za ovu su aktivnost potrebne plastične posude, različiti materijali od kojih neki zadržavaju vodu, a neki propuštaju (plastika, aluminijska folija, papir, tkanina i slično) te vrhovi plastičnih boca. Na izlazu svake boce nalazi se određeni materijal ispod kojeg je smještena posuda za vodu te kroz ovu aktivnost djeca zaključuju koji materijali i zbog čega propuštaju vodu, a koji ne (Slunjski, 2006).

Slika 9. Materijali za istraživanje propusnosti vode

5. ZAKLJUČAK

Iz svega navedenog, može se zaključiti da je dječji vrtić ključno okruženje za razvoj djeteta koje omogućuje istraživanje, igru i učenje. Dijete prirodno ima potrebu za istraživanjem, a vrtić kao drugi dom, zajedno s ulogom odgajatelja, pruža podršku tom procesu. Kvalitetno prostorno-materijalno okruženje, organizirano prema dječjim interesima i potrebama, potiče dječju autonomiju, komunikaciju i socijalni razvoj. Unutrašnji prostori, poput sobe dnevnog boravka, trebaju pružati osjećaj ugone i sigurnosti, dok vanjski prostori omogućuju djeci boravak na otvorenome, što je važno za njihov tjelesni, kognitivni i socioemocionalni razvoj. Odgajatelji igraju ključnu ulogu u stvaranju poticajnog okruženja kroz kreativnost, empatiju i podršku dječjim interesima i istraživanjima. Njihova prisutnost treba biti nenametljiva, ali podržavajuća, kako bi djeca mogla razvijati samopouzdanje, socijalne vještine i pozitivnu sliku o sebi. Socijalno okruženje unutar vrtića, zajedno s dobro organiziranim prostornim okruženjem, ključni su faktori koji doprinose cjelovitom razvoju djeteta. Kvalitetne socijalne interakcije i prilike za samostalno istraživanje omogućuju djeci da razvijaju svoje potencijale i pripremaju se za buduće izazove u životu. Na kraju, centar za igre pijeskom i vodom predstavlja izvrstan primjer kako specifičan materijal može poticati djetetovu kreativnost i istraživačke sklonosti. Pijesak i voda kao materijale nude brojne mogućnosti za igru i eksperimentiranje, omogućujući djeci da razvijaju svoje fine motoričke vještine, razumiju fizičke koncepte i uživaju u senzornom doživljaju.

SAŽETAK

Dijete je istraživač od samoga rođenja te istraživanjem uči i stvara nametljiv odnos prema onome što čini njegovo okruženje, a sve s ciljem zadovoljenja svojih potreba. Kroz djetetovo istraživanje odgajatelj obavlja ulogu suigrača, partnera, dokumentatora i organizatora prostora. Okruženje je organizirano tako da bude smisleno, poticajno i usklađeno s djetetovim potrebama i interesima. Centri aktivnosti omogućuju djeci kvalitetan razvoj za vrijeme boravka u vrtiću. Centar u kojem je pijesak zastupljen kao sastavnica poticajnog prostorno-materijalnog okruženja, ima nadasve i terapijski učinak na dijete i djeluje umirujuće. Utjecaj je zastupljen u svakom aspektu djetetova razvoja, ali je slaba inicijativa odgajatelja za aktivnostima u navedenome centru. Dijete stječe razne vještine, bile one fizičke ili psihičke, koje mu olakšavaju proces daljnjeg istraživanja i učenja. Susret s materijalima kao što su pijesak i voda djeluje pozitivno na razvoj djeteta uz prikladnu podršku odgajatelja, a socijalno okruženje dodatno doprinosi tome.

Ključne riječi: centar pijeska i vode, istraživanja kod djece, prostorno okruženje, uloga odgajatelja

ABSTRACT

Center for sand and water games – component of an encouraging environment in kindergarten

A child is a researcher from birth, and through research, he learns and creates an intrusive relationship towards what makes up his environment, all with the aim of satisfying his needs. Through the child's research, the educator performs the role of teammate, partner, documenter and organizer of space. The environment is organized so that it is meaningful, stimulating and aligned with the child's needs and interests. Activity centers enable children to develop well during their stay in kindergarten. The center in which sand is represented as a component of the stimulating spatial and material environment has, above all, a therapeutic effect on the child and has a calming effect. The influence is represented in every aspect of the child's development, but the educators' initiative for activities in the said center is weak. The child acquires various skills, whether physical or mental, which facilitate the process of further research and learning. The encounter with materials such as sand and water has a positive effect on the child's development with appropriate support from educators, and the social environment additionally contributes to this.

Keywords: sand and water center, research with children, spatial environment, role of educators

LITERATURA

- Budisavljević, T. (2015). Kako oblikovanjem okruženja razvijati suvremeni kurikulum. *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 21 (79), 26-28.
- Casey, T., Robertson, J., Abel, J., Cairns, M., Caldwell, L., & Campbell, K. (2016). Loose parts play. *Inspiring Scotland*.
- Crosser, S. (1994). Making the most of water play. *Young Children*, 49, 28-28.
- Došen Dobud, A. (2005). *Malo dijete-veliki istraživač*. Zagreb: Alinea.
- Došen Dobud, A. (2016). *Dijete-istraživač i stvaralac: igra, istraživanje i stvaranje dječane i predškolske dobi*. Zagreb: Alinea.
- Duran, M. (2003). *Dijete i igra*. Zagreb: Naklada Slap.
- Falamić, M. (2008). Vrtić kao poligon za učenje socijalnih vještina. *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 14(54), 12-16.
- Hansen, K. A., Kaufmann, R. K., & Walsh, K. B. (2001). Kurikulum za vrtiće. Zagreb: Udruga roditelja Korak po korak.
- Malnar, A., Punčikar, S., Štefanec, A., Vujičić, L. (2012). Poticajno okruženje: izazov za suradnju i istraživanje djece i odraslih. *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 18(70), 4-7.
- Martinović, N. (2015). Prirodno okruženje vrtića kao poticaj za razvoj. *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 21(79), 35-36.
- Mendeš, B., Marić, Lj., Goran, Lj. (2020). *Dijete u svijetu igre*. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga.
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske (2014). *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje*. Zagreb.
<https://mzom.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/Predskolski/Nacionalni%20kurikulum%20za%20rani%20i%20predskolski%20odgoj%20i%20obrazovanje%20N%2005-2015.pdf>
- Miljak, A. (2009). *Življenje djece u vrtiću*. Zagreb: SM Naklada d.o.o.
- Mlinarević, V. (2004). Vrtićko okruženje usmjereno na dijete. *Život i škola*, 11(1), 112-119.
- Montessori, M. (2023). *Otkriće djeteta*. Zagreb: Salesiana d.o.o.

- Petrović-Sočo, B. (2007). *Kontekst ustanove za rani odgoj i obrazovanje-holistički pristup*. Zagreb: Mali profesor.
- Rauch, V.(ur.). (2020). *Vrtići koji su usmjereni na dijete i promoviraju demokraciju*. Zagreb: Korak po korak
- Slunjski, E. (2006). *Kad djeca istražuju*. Varaždin: Stanek d.o.o.
- Slunjski, E. (2008). *Dječji vrtić- zajednica koja uči*. Zagreb: Spektar Media d.o.o.
- Slunjski, E. (2012). *Tragovima dječjih stopa*. Zagreb: Profil
- Valjan Vukić, V. (2012). Prostorno okruženje kao poticaj za razvoj i učenje djece predškolske dobi. *Magistra Iadertina* , 7 (1.).

PRILOZI SLIKA

Slika 1. Centar za igre pijeskom

Slika 2. Materijali u centru za igre pijeskom

Slika 3. Istraživanje rastresitih materijala

<https://www.vrtic-frfi.hr/zecici-istrazivanje-rastresitih-materijala-simbolicka-igra-u-kuticu-kuhinje-spoznajni-razvoj-razvoj-taktilne-percepcije/>

Slika 4. Simbolička igra u centru kuhinje

<https://www.vrtic-frfi.hr/zecici-istrazivanje-rastresitih-materijala-simbolicka-igra-u-kuticu-kuhinje-spoznajni-razvoj-razvoj-taktilne-percepcije/>

Slika 5. Dijete radi kolač od pijeska

Slika 6. Djeca istražuju plovnost predmeta

Slika 7. Djeca istražuju topivost materijala u vodi

https://more.rivrtici.hr/sites/default/files/vodeni_tjedan_zdravlja_-_dv_more_durdice.pdf

Slika 8. Djeca istražuju pokretanje vodenice

Slika 9. Materijali za istraživanje propusnosti vode

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Martina Dugeć, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja sveučilišnog/e prvostupnika/ce ranog i predškolskog odgoja, obrazovanja izjavljujem da je ovaj završni rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio završnog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 18.5.2024.

Potpis Dugeć

**Izjava o pohrani i objavi ocjenskog rada
(završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - podcrtajte odgovarajuće)**

Student/ica: Martina Dugeč
Naslov rada: Centar za igre pijetkom i vadum - sastavnica
poticajnog okruženja u dječjem vrtiću
Znanstveno područje i polje: Društvene znanosti, Pedagogija
Vrsta rada: Završni rad

Mentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):
Doc. dr. sc. Branimir Menduš

Komentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

Članovi povjerenstva (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):
Doc. dr. sc. Branimir Menduš
Žev. prof. dr. sc. Ivana Visković
asistent Jolka Tomić Kasef

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanog ocjenskog rada (završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada.

Kao autor izjavljujem da se slažem da se moj ocjenski rad, bez naknade, trajno javno objavi u otvorenom pristupu u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN br. 119/22).

Split, 18.3.2024.

Potpis studenta/studentice: Dugeč

Napomena:

U slučaju potrebe ograničavanja pristupa ocjenskom radu sukladno odredbama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (111/21), podnosi se obrazloženi zahtjev dekanici Filozofskog fakulteta u Splitu.